

Vlaams
Parlement

stuk **1356** (2011-2012) – Nr. 2
ingediend op 12 juli 2012 (2011-2012)

Voorstel van decreet

van de heren Filip Dewinter, Jan Penris, Christian Verougstraete,
Wim Wienen, Johan Deckmyn en Frank Creyelman

houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997
houdende de Vlaamse Wooncode,
wat de inschrijvings- en toewijzingsvoorwaarden
voor een sociale woning betreft

Verslag

namens de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
uitgebracht door mevrouw Katleen Martens

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Penris.

Vaste leden:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Veerle Heeren, de heer Veli Yüksel;

mevrouw Katleen Martens, de heren Jan Penris, Wim Wienen;

de dames Mercedes Van Volcem, Khadija Zamouri;

mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;

de heer Marc Hendrickx, mevrouw Liesbeth Homans;

mevrouw Patricia De Waele;

mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Tom Dehaene, Dirk de Kort, mevrouw Valerie Taeldeman;

de heer Frank Creyelman, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Christian Verougstraete;

de dames Irina De Knop, Vera Van der Borgh;

mevrouw Else De Wachter, de heer Patrick Janssens;

de heer Bart De Wever, mevrouw Goedeke Vermeiren;

de heer Peter Reekmans;

de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

1356 (2011-2012) – Nr. 1: Voorstel van decreet

Op donderdag 24 en donderdag 31 mei behandelde de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie het voorstel van decreet van de heren Filip Dewinter, Jan Penris, Christian Verougstraete, Wim Wienen, Johan Deckmyn en Frank Creyelman houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat de inschrijvings- en toewijzingsvoorwaarden voor een sociale woning betreft.

I. ALGEMENE BESPREKING

1. Toelichting

Dit voorstel van decreet heeft tot doel om de druk op de sociale huisvesting te verlichten en de wachtlijsten te reduceren, stelt mede-indiener *Frank Creyelman*. De wachtlijsten nemen in Vlaanderen onaanvaardbare proporties aan. Meer dan 73.000 mensen wachten op een sociale woning, en de wachttijd bedraagt doorgaans verscheidene jaren. De Vlaamse woonbehoeftigen moeten zich node wenden tot de voor hen helaas onbetaalbare privéhuurmarkt.

Anderzijds manifesteert zich in de sociale huisvesting een voortschrijdende gettovorming. In 2010 is het aandeel van Belgen in de toewijzingen gezakt tot 76,5 percent. Het aandeel van vreemdelingen uit de Europese Unie en daarbuiten bedroeg respectievelijk 4 en 19,5 percent. Vooral in de steden ontstaan getto's. In Antwerpen gaat ongeveer de helft van de toegewezen sociale woningen naar niet-Belgen. In Gent, Mechelen en Aalst gaat het om een derde. Terwijl landgenoten uit de boot vallen, worden onze sociale woningen bezet door mensen met een buitenlandse nationaliteit.

De cijfers betreffende toewijzingen aan niet-Belgen vormen maar het topje van de ijsberg. Het jaarverslag van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (CGKR) vermeldt dat tussen 1998 en 2010 niet minder dan 554.054 – dikwijls slecht geïntegreerde – buitenlanders de Belgische nationaliteit hebben verworven. Een studie van de Koning Boudewijnstichting wijst uit dat zowat drie kwart van de in België verblijvende mensen van Marokkaanse of Turkse afkomst, over de Belgische nationaliteit beschikt. 60 percent van hen bezit volgens diezelfde studie een woning in het thuisland. In feite plegen deze mensen dubbelwoonstfraude.

Ook de komende jaren belooft deze massale instroom van vreemdelingen in de sociale huisvesting aan te houden, vervolgt de heer Creyelman. 24,6 percent van de mensen op de wachtlijst is niet-Belg. Hoeveel van de Belgen op die wachtlijst van vreemde afkomst is, is niet becijferd. Voor de Mechelse Goedkope Woningen heeft de heer Marc Hendrickx wel ooit die cijfers opgevraagd: het ging om meer dan de helft van de Belgische aanvragers. Deze cijfers wijzen op een gettovorming, die we ter wille van de leefbaarheid dringend een halt moeten toeroepen.

Onze sociale zekerheid en voorzieningen werken als een magneet op gelukzoekers uit alle hoeken van de wereld. Als de huidige migratiegolf aanhoudt, komt de betaalbaarheid van het sociale systeem in het gedrang.

Het voorliggende voorstel van decreet voorziet in een prioritaire toewijzing van sociale woningen aan personen met de Belgische nationaliteit. De inspiratie hebben de indieners gehaald uit het Deense systeem. Daar is de toegang tot de sociale zekerheid en voorzieningen grotendeels voorbehouden voor mensen die al lang genoeg legaal in Denemarken wonen. Vandaar het voorstel dat vreemdelingen zeven van de acht vorige jaren legaal in ons land moeten hebben verbleven en drie jaar een inkomen uit arbeid moeten hebben gehad, voor ze kunnen kandideren voor een sociale woning. Met 'inkomen uit arbeid' bedoelen de indieners een salaris als werknemer of inkomen als zelfstandige.

Een dergelijke beperking in de toewijzingen zal niet alleen de gettovorming in de sociale huisvesting een halt toeroepen, maar er ook voor zorgen dat er terug sociale woningen beschikbaar zijn voor autochtone Vlamingen met een laag inkomen. Een ander positief effect van de voorgestelde maatregel is een verminderde aantrekkingskracht van Vlaanderen op buitenlandse gelukzoekers.

2. Bespreking

Mevrouw *Michèle Hostekint* zal het voorstel van decreet om verschillende redenen niet goedkeuren. Zo gooit de heer Creyelman in zijn toelichting begrippen als vreemde origine en buitenlandse nationaliteit op een hoopje. Bovendien associeert de indiener leefbaarheidsproblemen op een stuitende manier met de aanwezigheid van mensen van vreemde origine. Als het voorstel van decreet sociale woningen wil vrijmaken voor autochtone Vlamingen, kunnen Belgen van Marokkaanse of Turkse origine daar dan niet meer terecht?

Het recht op wonen is een grondwettelijk recht. Vandaar dat een huisvestingsbeleid tot doel moet hebben om de meest woonbehoeftigen aan een woning te helpen, ongeacht hun afkomst. Een grondwettelijk recht valt niet zomaar in te perken. Elke eventuele beperking moet zijn gemotiveerd door een algemeen belang. Dat algemene belang vindt mevrouw Hostekint niet terug in het voorstel van decreet. Nu al is de toegang tot de sociale huisvesting onderworpen aan voorwaarden betreffende inkomen en eigendom. De voorwaarden die dit voorstel van decreet daaraan wil toevoegen, leiden tot discriminatie en uitsluiting en dragen allerm minst bij tot het algemene belang. Zo wil het voorstel de voorwaarde betreffende een inkomen uit arbeid alleen opleggen aan mensen van vreemde origine. Voor de sp.a is zoiets onverdedigbaar.

Mevrouw *Liesbeth Homans* beoordeelt de voorgestelde maatregel als pure discriminatie. Dat er in de sociale wooncomplexen leefbaarheidsproblemen reizen, wil mevrouw Homans beamen, maar die zijn niet zomaar aan een welbepaalde bevolkingsgroep te wijten.

Het voorstel is niet compatibel met het universele recht op wonen. In de toelichting stellen de indieners letterlijk: “door een dergelijk beperkend toewijzingsbeleid (...) komen sociale woningen vrij voor autochtone Vlamingen met een laag inkomen”. Wat bedoelen ze met autochtonen? Gaat het ook om genaturaliseerde Belgen? En moet ook hun lage inkomen uit arbeid afkomstig zijn, of is in hun geval een uitkering wel aanvaardbaar?

Betreffende de eigendomsvoorwaarde hebben de indieners een punt. Het is inderdaad niet altijd mogelijk om te controleren of kandidaten voor een sociale woning in het buitenland een woning bezitten. Die discussie is inderdaad al enige keren aan bod gekomen in de commissie. Mevrouw Homans heeft ter zake in haar hoedanigheid van gemeenschaps-senator een federaal initiatief ontwikkeld. Hopelijk raakt dit eindelijk eens op de agenda van de bevoegde senaatscommissie. Dat deze voorwaarde bij sommige mensen wel te controleren valt en bij andere niet, kan inderdaad een vorm van discriminatie veroorzaken.

In het Vlaams Parlement dient het Vlaams Belang het – nogal discriminerende – voorstel van decreet in dat nu voorligt, maar in de Kamer stemt diezelfde partij tegen een verstrenging van de wet op de gezinshereniging. Dat noemt mevrouw Homans hypocriet en inconsequent.

In Antwerpen wil de N-VA de sociale mix bevorderen, een heel ander soort doelstelling dan de betrachting van het Vlaams Belang om de sociale woningen uitsluitend aan mensen met blond haar en blauwe ogen voor te behouden. In die context van sociale mix heeft de partij van mevrouw Homans in haar programma opgenomen dat ze voorrang wil

verlenen aan mensen met een inkomen uit arbeid. Daar het Vlaams Belang een heel ander discours voert, zal de N-VA-fractie het voorliggende voorstel van decreet niet goedkeuren.

De heer *Jan Penris* heeft de heer *Creyelman* op geen enkel moment horen spreken over blond haar en blauwe ogen en stelt dat deze uitspraak geheel voor rekening van mevrouw *Homans* is.

Mevrouw *Khadija Zamouri* vraagt zich af onder welke categorie zijzelf zou vallen op basis van het voorliggende voorstel van decreet. Dit voorstel maakt een amalgaam van begrippen als allochtoon, illegaal en buitenlander. Het verwijst naar het Deense model, waar de sociale huisvesting is voorbehouden aan mensen die al lang genoeg legaal in dat land verblijven. Daarmee laten de indieners onterecht uitschijnen dat illegalen in België wel een sociale woning zouden kunnen krijgen.

Wel wil mevrouw *Zamouri* zonder meer erkennen dat heel wat sociale woonwijken leefbaarheidsproblemen kennen, precies wegens het ontbreken van een gezonde sociale mix. Ongeacht of het om autochtonen of niet-blanken gaat, ontstaan er problemen als hele wijken uit niet-werkenden bestaan.

Maar het voorstel is zo onduidelijk dat mevrouw *Zamouri* het zeker niet zal goedkeuren. Het laat zelfs ten onrechte uitschijnen dat Denemarken een racistisch beleid voert. Het voorstel geeft blijk van een discriminerende en negatieve kijk op het samenleven in Vlaanderen.

Voor de heer *Peter Reekmans* heeft het voorstel van decreet op zijn minst de verdienste dat het de problemen in vele sociale woonwijken treffend weergeeft. Het is nuttig om daar in deze commissie aandacht voor te vragen. Dat gebeurt veel te zelden. De overheid is wel degelijk een zekere gettovorming aan het faciliteren, met alle nefaste gevolgen van dien. Sociale huisvestingsmaatschappijen zijn niet in staat – of bereid – om dat probleem aan te pakken, wellicht deels uit electorale vrees.

Ook het probleem van het woningbezit van sociale huurders komt veel te zelden voor het voetlicht. De heer *Reekmans* heeft weet van heel wat wanpraktijken op dat vlak, ook bij autochtone Vlamingen. Maar dergelijke fraude valt bijzonder moeilijk te bewijzen. Het probleem is manifest, maar een oplossing niet eenvoudig.

Intussen is er in de sociale huisvesting een massale leegstand met het oog op noodzakelijke renovatiewerken in onleefbaar geworden woningen. Maar die ontruimde woningen worden vaak ter beschikking gesteld voor de tijdelijke opvang van illegalen. Is dat dan een humaan beleid? Wellicht verblijven niet eens alle betrokkenen illegaal in België. Hoe vallen dergelijke maatregelen te rijmen met hun grondwettelijke recht op wonen?

De heer *Marc Hendrickx* vraagt zich af of de heer *Reekmans* met de problemen in de sociale woonwijken op de toewijzingen aan allochtonen doelt of meer algemeen op de toewijzing aan mensen die leefbaarheidsproblemen veroorzaken. Dat laatste probleem wordt wel degelijk aangepakt door het beleid en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW).

De domiciliefraude vormt inderdaad een probleem. Maar het blijkt in de praktijk heel moeilijk om dergelijke dossiers voor de vrederechter succesvol af te ronden.

Ten aanzien van de indieners beaamt de heer Hendrickx dat leefbaarheidsaspecten in de commissie bespreekbaar moeten zijn, maar het voorliggende initiatief is juridisch gezien niet de juiste weg.

Op de stelling dat het voorstel van decreet strijdig zou zijn met het recht op behoorlijke huisvesting, antwoordt de heer *Frank Creyelman* dat het betreffende artikel 23 van de Grondwet de overheid niet verplicht om voor iedereen huisvesting te financieren uit haar eigen middelen. Trouwens, hoe moeten we dit grondrecht dan toepassen op de tienduizenden die nu al op de wachtlijst staan?

Een andere kritiek betreft het discriminerende karakter van het voorstel. Maar het is niet verboden in een decreet maatregelen op te nemen die discrimineren op basis van nationaliteit. De antidiscriminatiewetgeving staat ten eerste hiërarchisch niet boven andere wetgeving. Ten tweede bepalen de betreffende federale wet en Vlaamse decreet dat het discriminatieverbod niet absoluut is. Als de maatregel aan een legitiem doel beantwoordt en de middelen passend en noodzakelijk zijn, is een zekere discriminatie geoorloofd. Heel wat bestaande wetten en besluiten zijn trouwens discriminerend en worden zelfs als positieve discriminatie bestempeld.

Het bestrijden van gettovorming en de aanpak van leefbaarheids- en samenlevingsproblemen zijn legitieme doelen. Aangezien migranten dergelijke problemen veroorzaken – nachtlawaai, sluikstorten enzovoort – en Vlaamse sociale huurders hun eigen wijken ontvluchten, is ook de toegepaste methode legitiem.

Een ander probleem dat de indieners willen aanpakken, is de uitkeringsmigratie. Een Ipsos-peiling van 2011 toont aan dat 68 percent van de Belgen oordeelt dat migranten onze sociale voorzieningen te zwaar belasten. 72 percent vindt dat migratie ons land geen goed heeft gedaan, en maar liefst 94 percent meent dat er de jongste vijf jaar te veel migratie naar ons land was. Dit voorstel van decreet geeft met andere woorden gevolg aan een wens van de meerderheid van onze – autochtone en allochtone – landgenoten.

Onaanvaardbaar vindt de heer Creyelman dat Belgen die via belastingen hebben bijgedragen tot de financiering van onze welvaart, de wachtlijst op gaan, terwijl onevenredig veel nieuwkomers meteen een sociale woning kunnen betrekken zonder ook maar één dag te hebben gewerkt.

In Denemarken – weliswaar een land met vele blauwogige blonde inwoners, maar vooral een democratisch land – legt de wetgeving een minimumverblijfsduur op voordat iemand in aanmerking komt voor volledige toegang tot de sociale zekerheid en voorzieningen.

Mevrouw Homans noemt zich nu wel voorstander van een aanpak van de dubbelwoonstfraude, maar haar fractie heeft amper een jaar geleden tegen een voorstel van decreet in die zin gestemd (*Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 1017/1*).

Op die laatste opmerking antwoordt mevrouw *Liesbeth Homans* dat het betreffende voorstel van decreet een omgekeerde bewijslast wilde invoeren, wat juridisch erg problematisch is. Het nu voorliggende voorstel van decreet biedt trouwens op geen enkele manier een remedie tegen het specifieke probleem van de dubbelwoonstfraude.

Voorts vraagt mevrouw Homans hoe het voorstel ‘een laag inkomen’ definieert. Kan het ook een uitkering betreffen?

De heer *Jan Penris* merkt op dat in de racismewetgeving omgekeerde bewijslast wel uitdrukkelijk aanwezig is.

De heer *Frank Creyelman* stelt dat een omgekeerde bewijslast wel degelijk een juridisch aanvaardbaar principe is. Het blijft hem verbazen dat de N-VA tegen het betreffende voorstel van decreet heeft gestemd.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vindt het erg discriminerend dat voor immigranten de uitdrukkelijke regel zou gelden dat ze een inkomen uit arbeid moeten hebben gehad en dat ze in het andere geval plaats zouden moeten ruimen voor autochtonen voor wie die regel helemaal niet zou gelden.

Ook mevrouw *Michèle Hostekint* vindt het vreemd dat de voorwaarde ‘inkomen uit arbeid’ enkel op vreemdelingen van toepassing zou zijn. Voorts vraagt het commissielid zich af wie de autochtone Vlamingen zijn voor wie de indianers sociale woningen willen vrijmaken. Speelt huidskleur daarin een rol?

De heer *Frank Creyelman* antwoordt dat hij met autochtonen mensen bedoelt die zich Vlaming onder de Vlamingen voelen. Hij bevestigt dat hij voor hen andere voorwaarden wil dan voor nieuwkomers.

Mevrouw *Khadija Zamouri* herhaalt dat de leefbaarheid in sociale woonwijken absoluut een debat in de commissie waard is. Voor het overige vindt ze de voorliggende tekst nogal warrig, en betreft het wellicht vooral een gelegenheid voor het Vlaams Belang om zijn mening over de gekleurde medemens nog eens te ventileren.

II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1 tot en met 3

Artikel 1 tot en met 3 worden verworpen met 9 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

III. EINDSTEMMING

Het voorstel van decreet van de heren Filip Dewinter, Jan Penris, Christian Verougstraete, Wim Wienen, Johan Deckmyn en Frank Creyelman houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat de inschrijvings- en toewijzingsvoorwaarden voor een sociale woning betreft, wordt verworpen met 9 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

Jan PENRIS,
voorzitter

Katleen MARTENS,
verslaggever